

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«لایحه حمایت از شرکتها و مؤسسات دانش بنیان و تجاری سازی
نوآوری‌ها و اختراعات»
(اعاده شده از شورای نگهبان)

مقدمه

در جهت پیشبرد اهداف علمی کشور، دولت لایحه‌ای تحت عنوان «حمایت از شرکت‌های دانش بنیان و تجاری سازی نوآوری‌ها و اختراعات» را تقدیم مجلس شورای اسلامی کرد که طی بررسی در کمیسیون آموزش و تحقیقات با اصلاحاتی در عنوان و متن به صحن علنی ارسال و در تاریخ ۱۳۸۹/۵/۲۷ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسیده است. شورای نگهبان طی نامه مورخ ۱۳۸۹/۶/۱۸ در دو مورد به مصوبه مجلس اشکال وارد کرده که در این گزارش به بررسی ایرادها و ارائه پیشنهادات برای رفع آنها می‌پردازیم.

بررسی نظر شورای نگهبان و ارائه پیشنهادات

۱. شورای محترم نگهبان اطلاق بند «ب» ماده (۳) را خلاف موازین شرع تشخیص داده است. این ایراد از این جهت وارد شده است که این بند، تأمین تمام یا بخشی از هزینه تولید، عرضه یا به‌کارگیری نوآوری و فناوری در شرکتها و مؤسسات دانش بنیان را از طریق اعطای وام کم‌بهره یا بدون بهره (بلندمدت یا کوتاهمدت) پیش‌بینی نموده و آن را از زمره حمایت‌های قابل اعطا به این قبیل شرکتها قرار داده است و از این جهت که اطلاق عبارت وام کم‌بهره هم شامل وام ربوی و هم شامل وام ارائه شده از طریق عقود اسلامی می‌شود مخالف موازین شرع شناخته شده است، زیرا بهره به هر دو نوع وام (ربوی و مطابق عقود اسلامی) تعلق می‌گیرد و آنچه که ممیز این دو وام از یکدیگر است، نحوه تنظیم قرارداد می‌باشد. فلذا برای رفع ایراد شورای نگهبان باید نحوه بیان عبارت تغییر یابد و در نتیجه پیشنهاد می‌شود عبارتی نظیر «برطبق قانون عملیات بانکی بدون ربا (بهره) مصوب ۱۳۶۲/۶/۸ و اصلاحات بعدی آن و یا «برطبق عقود شرعی» پس از عبارت «وام کم‌بهره یا بدون بهره» به بند «ب» ماده (۳) اضافه گردد.

۲. شورای نگهبان ماده (۴) را مغایر اصل هفتادوپنجم قانون اساسی تشخیص داده است. به نظر می‌رسد این تغایر از این جهت اعلام شده است که از یکسو شرکت‌های خارجی جهت فعالیت در ایران ملزم به پرداخت حقوق و عوارض و مالیات به دولت می‌باشند و در ماده (۴) این لایحه شرکت‌های فوق از حمایت‌های ماده (۳) از جمله معافیت از پرداخت عوارض، مالیات، حقوق گمرکی و... بهره‌مند شده‌اند و از سوی دیگر چون حمایت‌های مذکور از شرکت‌های خارجی در متن لایحه تقدیمی دولت وجود ندارد، به دلیل کاهش درآمد عمومی، مصوبه مجلس در تغایر با اصل هفتادوپنجم قانون اساسی می‌باشد. برای رفع این تغایر سه راهکار پیشنهاد می‌شود:

الف) حذف ماده (۴)،

ب) جلب موافقت دولت،

ج) ارائه طریق جبران کاهش درآمد عمومی مانند ارجاع به یک ردیف از بودجه سالیانه.

نتیجه‌گیری

شورای محترم نگهبان در دو مورد (بند «ب» ماده (۳) و ماده (۴)) به مصوبه مجلس درباره لایحه حمایت از شرکت‌های دانش بنیان ایراد وارد کرده است که برای رفع ایراد اول پیشنهاد شده است که در متن بند «ب» ماده (۳) عبارتی نظیر «برطبق قانون عملیات بانکی بدون ربا مصوب سال ۱۳۶۲» اضافه شود و در خصوص ایراد دوم نیز سه راهکار شامل حذف ماده، جلب موافقت دولت، ارائه طریق جبران کاهش درآمد عمومی پیشنهاد شده است.